

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 7.Pf.20.293/2023/8/II.

A felperesek:

kiskorú Felperes1 I. rendű, aki a III. rendű felperes jogutódjaként is eljár (ir. szám Budapest, Gergely utca 6.)

Felperes2 II. rendű (ir. szám Budapest, Gergely utca 6.)

Felperes3 III. rendű

Az I-II. rendű felperesek képviselője:

Petrácssy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Petrácssy Miklós ügyvéd; ügyvédi iroda címe.)

Az alperesek:

I. rendű alperes neve I. rendű (Cím5.)

Alperes3 városnév II. rendű

(Cím13)

Az alperesek képviselője:

Darázs és Társai Ügyvédi Iroda az I. rendű alperes képviseletében (ügyintéző: dr. Darázs Ferenc ügyvéd; cím36)

Dr. név kamarai jogtanácsos a II. rendű alperes képviseletében

(Cím13)

A beavatkozó:

beavatkozó neve (beavatkozó címe)

az I-II. rendű alperesek pernyertessége érdekében

A beavatkozó képviselője:

Dr. Plesz-Balogh Anikó ügyvéd (cím39.)

A per tárgya: kártérítés

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 16.P.20.828/2017/154. számú végzéssel
kijavított 16.P.20.828/2017/151. számú ítélet

A fellebbezést benyújtó fél: I-II. rendű felperesek, II. rendű alperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben, a következők szerint megváltoztatja:

- az I. rendű alperes által az I. rendű felperes részére fizetendő sérelemdíj összegét 29.000.000 (Huszonkilencmillió) forintra felemeli;
- a II. rendű felperest megillető sérelemdíj összegét 19.000.000 (Tizenkilencmillió) forintra felemeli;
- az I-II. rendű alperesek által egyetemlegesen megfizetendő szakértői díj összegét 879.845 (Nyolcszázhetvenkilencezer-nyolcszáznegyvenöt) forintra leszállítja, egyúttal megállapítja, hogy az állam által viselt szakértői díj összege 307.050 (Háromszázhetezer-ötven) forint.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az I-II. rendű felpereseket egyetemlegesen illeti meg az elsőfokú bíróság által megállapított összegű perköltség, amit az I-II. rendű alperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 786.000 (Hétszáznyolcvanhatezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I-II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 106.000 (Százhatvanhat ezer) forint plusz áfa összegű másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 3.973.880 (Hárommillió-kilencszázhetvenháromezer-nyolcszáznyolcvan) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az 1993. január 13-án született II. rendű felperes 2008 augusztusában első terhességét viselte, amikor diagnosztizálták epilepsziáját; nagykorúvá válása óta betegségét az I. rendű alperes napi a 2x300 mg valproát hatóanyagot tartalmazó Depakine Chrono nevű antiepileptikummal kezelte. A 2015. december 2-i kontrollvizsgálaton a 2015. októberében napi 2x500 mg-ra emelt valproát dózis fenntartását javasolták.

[2] A II. rendű felperes – veszélyeztetett terhesként – második gyermekét 2013. január 26-án szülte meg az I. rendű alperesi kórházban.

[3] A II. rendű felperes 2013-tól élettársi kapcsolatban élt a – a jelen per folyamatban léte alatt elhunyt – III. rendű felperessel, e kapcsolatából 2015 decemberében ismételtén teherbe esett; 8-9 hetes terhességét 2016. február 2-án a egyéb11 terhes rendelésén ultrahang (a továbbiakban: UH) vizsgálattal állapították meg. A II. rendű felperes háziorvosa 2016. február 4-én kitöltötte a várandósgondozási könyv rá vonatkozó részét, abban feltüntette a II. rendű felperes epilepszia betegségét, valamint rögzítette, hogy „Depakine 500-at szed”.

[4] A II. rendű felperes várandósgondozását a II. rendű alperes végezte, a rizikó besorolás nem történt meg. 2016. február 10-én tájékoztatta a II. rendű felperest a genetikai UH lehetőségéről, valamint a kombinált teszt jelentőségéről.

[5] A II. rendű felperes 2016. március 2-án vett részt az I. rendű alperes által végzett első trimeszteri UH szűrővizsgálaton, ahol durva eltérésre utaló jelet nem találtak. Ekkor a II. rendű felperes abbahagyta a dohányzást.

[6] A II. rendű felperes 2016. március 10-én 14 hetes terhesen megjelent az I. rendű alperes neurológiai szakrendelésén, ahol rögzítették, hogy gyógyszereit rendszeresen szedi 2x500 mg dózisban, folsav szedését javasolták és azt, hogy megfontolandó a gyógyszerelváltás.

[7] A második trimeszteri (II.) UH szűrővizsgálatra 2016. április 14-én került sor az I. rendű alperesi kórházban, durva eltérést nem tapasztaltak, rögzítették: a koponya és a gerinc épnek tűnik. A 32. terhességi héten vált gyaníthatóvá, majd a 33. terhességi héten igazolódott a magzat fejlődési rendellenessége, a 2016. július 26-án végzett célzott diagnosztikus UH vizsgálat nyitott hátgerincet és vízfejűséget állapított meg.

[8] Az I. rendű felperes 2016. augusztus 28-án született meg, 2016. augusztus 29-én idegsebészeti beavatkozásra, 2016. szeptember 8-án sönt beültetésre, majd szeptember 20-án sönt revízióra került sor. Az azóta tartó kezelések ellenére az I. rendű felperes halmozottan fogyatékos, értelmi fogyatékos, mozgássérült és inkontinens. Egészséges társaival állapota és teljesítménye nem összehasonlítható, fejlődésének íve nem jósolható meg, teljes ellátásra, életvitelében támogatásra szorul. A lakásban kúszva, mászva, térdelve közlekedik, lakáson kívül kerekesszékekben, babakocsiban. Felállni, felkapaszkodni egy speciális lábsín segítségével képes, önállóan nem tesz lépéseket.

[9] Az I. rendű felperes 2021 szeptemberétől a egyéb10 jár. Az óvodába a II. rendű felperes kíséri tömegközlekedéssel és babakocsival. A II. rendű felperes 2022 végéig a cím42 szám alatt, egy lift nélküli ház IV. emeletén lakott, az I. rendű felperest kézben kellett levinnie, a babakocsit pedig a pincéből kellett felhoznia a földszintre. Kizárólag az alacsonypadlós villamost tudják használni, így 6 óra 40 perckor kellett az óvodába indulniuk, ahova 7 óra 30 perckor érkeztek, és onnan a II. rendű felperes 8 óra 20 perckor érkezett haza. A II. rendű felperes 12 óra körül ment az I. rendű felperesért, 12 óra 30 körül indultak vissza, majd 13 óra 20 percre értek haza. Az óvodába kísérés naponta összesen 210 percet vett igénybe. A II. rendű felperes 2022 decemberében elköltözött a cím41 szám alatti földszintes lakásba, innen az óvodába egy forduló 90 percet vesz igénybe.

[10] Az I. rendű felperest napi ötször pelenkázzák. Az évésben is segítségre szorul, mozgásában akadályozott, ezért az asztalhoz kell kísérni, az ételt elé kell tenni, segíteni kell a kanalazásban. A kanalat nem mindig tudja funkcionálisan kezelni. Fürdés közben sem lehet magára hagyni, segítségre szorul a mosakodásban, törölközésben is. Az öltözködés funkcióját, a ruhadarabok és az időjárás összefüggéseit nem látja, ebben fejlődés nem várható, de egyszerűbb ruhadarabok felvételére megtanítható; az öltözködésben mozgásbeli akadályozottsága miatt is segítségre szorul. Önállóan játszik, de veszélyérzete nincs, felkapaszkodás esetén magára ránthathat tárgyakat, ezért állandó felügyeletre szorul.

[11] A 2019. április 20-án elhunyt III. rendű felperes jogutódja az I. rendű felperes.

[12] Az I. rendű alperes neve az elsőfokú ítélet meghozatalát követően I. rendű alperes nevera változott.

[13] Az I. rendű felperes végleges keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest elégtétel adására akként, hogy magánlevél formájában kérjen elnézést tőle a nála bekövetkezett egészségkárosodásáért. Kérte az I. rendű alperes kötelezését 40.000.000 forint sérelemdíj, valamint ezen összeg után 2016. március 2. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatának megfizetésére. A III. rendű felperes jogutódjaként kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I-II. rendű alpereseket 5.000.000 forint sérelemdíj, valamint ezen összeg után 2016. augusztus 29. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

[14] A III. rendű felperes jogutódjaként az I. rendű és a II. rendű felperesek kérték, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I-II. alpereseket, hogy fizessenek meg részükre ápolás, gondozás, felügyelet többletköltsége jogcímén 1.913.315 forintot és ebből 150.165 forint után 2016. november 14-től, 1.088.505 forint után 2017. július 1-től, 516.100 forint után 2018. július 1-től, és 158.545 forint után 2019. február 25-től számított törvényes mértékű kamatot; háztartási munka többletköltsége jogcímén 192.040 forintot és ebből 144.905 forint után 2018. július 1-től, 47.905 forint után 2019. február 24-től törvényes mértékű késedelmi kamatot; ruhakopás többletköltsége jogcímén 78.350 forintot, valamint ezen összeg 2018. augusztus 25-től számított törvényes mértékű késedelmi kamatot.

[15] A II. rendű felperes kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I-II. rendű alpereseket 25.000.000 forint sérelemdíj, valamint ezen összeg után 2016. augusztus 29-től a kifizetés napjáig járó a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48. § (1) és (3) bekezdései szerinti törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére.

[16] Kérte, hogy ápolás, gondozás, felügyelet többletköltsége jogcímén a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I-II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg 6.210.003 forintot és ebből 367.653 forint után 2019. augusztus 25-től, 916.740 forint után 2020. július 1-től, 1.724.010 forint után 2021. július 1. napjától, 3.201.600 forint után 2022. július 1. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá 2023. január 1. napjától minden hónap 15. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 309.488 forint járadékot.

[17] Háztartási munka többletköltsége jogcímén kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az I-II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg 663.312 forintot és ebből 109.268 forint után 2018. augusztus 25. napjától, 156.403 forint után 2019. július 1. napjától, 183.348 forint után 2020. július 1. napjától, 160.821 forint után 2021. július 1. napjától és 209.875 forint után 2022. július 1. napjától a törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá 2023. január 1. napjától minden hónap 15. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 20.010 forintot. Ruhakopás költsége jogcímén 221.650 forintot és ezen összeg után 2021. február 25. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá 2023. január 1. napjától a jövőre nézve véghatáridő nélkül minden hónap 15. napjáig előre esedékesen havi 5.000 forintot; pelenkázás és katéterezés költsége jogcímén 260.000 forintot és ezen összeg után 2021. május 1. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá 2023. január 1. napjától minden hónap 15. napjáig előre esedékesen véghatáridő nélkül havi 12.298

forintot; jövedelemvesztés címén 2.127.238 forintot és ebből 364.649 forint után 2017. november 1. napjától, 1.192.518 forint után 2018. július 1. napjától, 439.165 forint után 2019. március 2. napjától és 130.906 forint után 2019. szeptember 2. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatot.

[18] Álláspontjuk szerint mind az I. rendű, mind a II. rendű alperes megsértette az orvosszakmai szabályokat és az elvárhatóság követelményét a II. rendű felperesnek nyújtott egészségügyi ellátás során; felróható magatartásuk következményeként alakult ki az I. rendű felperes súlyos, élethosszig tartó egészségkárosodása. Az I. rendű felperes szellemi- és mozgásfejlődése minden téren elmarad a hasonló korú gyermekekétől, fejlesztéssel is igen behatároltak a lehetőségei, jövőbeni kilátásai korlátozottak, önálló életvitelre soha nem lesz képes. Gyermeük súlyos egészségkárosodása a szülők egészséges családban éléshez fűződő személyiségi jogainak a sérelmével járt, életminőségüket negatív irányban befolyásolta. A II. rendű felperes élete rendkívüli módon elnehezült, társas kapcsolatai beszűkültek, minden idejét egészségkárosodott gyermeke gondozása tölti ki.

[19] Az egészségkárosodott megszületett gyermek nevelésével felmerülő többletköltségek megtérítésére vagyoni kártérítés keretében tartottak igényt.

[20] Az I. rendű alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és az I-II. rendű felperesek perköltségben való marasztalására irányult.

[21] Ellenkérelmében a II. rendű alperes elődlegetesen ugyancsak a kereset elutasítását és az I-II. rendű felperesek perköltségben marasztalását kérte. Másodlagosan a sérelemdíj mérséklését, a vagyoni kárigények elutasítását indítványozta. Harmadlagosan kártérítési kötelezettségének a felróhatósága, illetve közrehatása arányában történő megállapítását kérte.

[22] Védekezése szerint az elvárható gondosság követelményének megfelelően járt el a várandósgondozás során, amely a várandósgondozásról szóló 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) szerint több egészségügyi szolgáltató komplex együttműködésén alapuló ellátás. A II. rendű felperes rizikó besorolását a terhességet diagnosztizáló egyébként kellett volna elvégeznie. A háziornak is ki kellett volna tölteni a várandósgondozási kiskönyvben a rá vonatkozó részt, ami szintén elmaradt. A II. rendű felperes elutasította a genetikai UH vizsgálatot, a terhességi kiskönyvét nem hordta magával a vizsgálatokra, dohányzott, nem szedte a neurológus által javasolt folsavat. A kért sérelemdíj összegét eltúlzottnak tartotta; vitatta a vagyoni kártételek ténybeli megalapozottságát.

[23] Az alperesi beavatkozó szintén a kereset elutasítását kérte.

[24] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy magánlevélben kérjen elnézést I. rendű felperestől a nála bekövetkezett egészségkárosodásáért fennálló felelősségeért, és fizessen meg javára 20.000.000 forint sérelemdíjat, valamint ezen összeg

után 2016. március 2. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű felperes részére 3.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 15.000.000 forint sérelemdíjat, valamint ezen összegek után 2016. augusztus 29. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I-II. rendű felperesek részére 2.123.378 forintot, különböző részösszegei után különböző időponttól járó törvényes mértékű késedelmi kamatával. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a II. rendű felperesnek 9.137.289 forintot és különböző részösszegei után különböző időponttól járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 2023. április 1. napjától havonta előre esedékesen minden hónap 10. napjáig havi 285.600 forint járadékot. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 1.044.468 forint előlegezett szakértői díjat az állam javára. Megállapította, hogy a 1.500.000 forint kereseti illeték és 142.427 forint szakértői költség az állam terhén marad. Kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg az I-II. rendű felpereseknek 1.891.376 forint perköltséget.

[25] Döntésének jogi indokolása szerint a felek között nem volt vitás az I. rendű felperes születési rendellenessége és egészségkárosodásának ténye. Az igazságügyi szakértői vélemény alapján megállapította: a velőcsőzáródási rendellenesség oka valószínűleg a II. rendű felperes által szedett antiepileptikum lehetett, nem pedig a dohányzás. Erre tekintettel az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 244. § (2) bekezdése és a Ptk. 6:519. §-a alapján a felelősség alóli mentesülésük érdekében az I-II. rendű alperesektől várta annak bizonyítását, hogy az Eütv. 77. § (3) bekezdésében meghatározott, az egészségügyi szolgáltatótól elvárható gondossággal jártak el a II. rendű felperes ellátása során.

[26] Az Eütv. 134. §-ában szabályozott tájékoztatási kötelezettséget illetően megállapította, hogy az I. rendű alperes neurológusa nem nyújtott tájékoztatást a valproát terhességgel összefüggő kockázatairól.

[27] Az UH vizsgálatokat végző személyeknek nem kellett elkérnie a várandósgondozási kiskönyvet, ennek ellenére az I. rendű alperes nem tudta bizonyítani, hogy az elvárható gondosság követelményét betartotta, hiszen a valproát hatóanyagú gyógyszer megválasztásakor számítania kellett volna arra, hogy a szülőképes korú nőbeteg teherbe eshet.

[28] A II. rendű alperes felelősségét illetően abból indult ki, hogy a velőcsőzáródási rendellenesség a terhesség 6-8. hete között véglegesen kialakul, ezért a folsav szedésének későbbi elmulasztásával nem áll okozati összefüggésben. Rámutatott azonban, hogy a II. rendű alperes személyes közreműködője maga ismerte el, hogy nem volt tudomása a valproát teratogén hatásáról, ezért nem nyújtott az Eütv. 134. §-ában meghatározott egyéniesített speciális tájékoztatást a II. rendű felperesnek, ezzel megsértette az elvárható gondosság követelményét. Felróható mulasztásnak tekintette azt is, hogy alacsony rizikó besorolású terhesként kezelte a II. rendű felperest, noha gyógyszerére tekintettel magas rizikó besorolást kellett volna kapnia. A II. rendű felperes kikérdezése – az előzményi orvosi iratok alapján – módosíthatta volna a rizikó besorolást, különös tekintettel a házi orvos a „Depakine 500-at szed” bejegyzésére. Az előzmények felderítetlensége miatt diagnosztikus vizsgálatok helyett kizárólag szűrővizsgálatokra irányította a II. rendű felperest, de annak során is 90%-os esély

mutatkozott volna a magzat fejlődési rendellenességének felismerésére. A II. rendű felperes közrehatása szóba sem jöhet, mivel részt vett a genetikai UH vizsgálaton.

[29] A sérelemdíj összegszerűsége körében abból indult ki, hogy az I. rendű felperesnek több személyiségi joga, így a Ptk. 2:43. § a) pontjában meghatározott, a testi épséghez, a testi és lelki egészséghez fűződő személyiségi joga, a II-III. rendű felpereseknek a teljes és egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga, a II. rendű felperesnek az önrendelkezéshez való joga szenvedett sérelmet. Figyelemmel volt a jogsértés súlyára, a felperesekre gyakorolt hatására: az I. rendű felperes egészségkárosodása olyan súlyos, hogy egész életében segítségre, támogatásra szorul. Köztudomású tényként kezelte, hogy az ebből adódó nehézségek és pszichés megterhelés lerontotta a szülők életminőségét. Az I. rendű felperesnek kezelésekre és fejlesztésekre kell járnia játék helyett, további kórházi kezelések és műtétek várnak rá, soha nem lesz képes teljes és egészséges életet élni. Betegsége a II-III. rendű felperesek életét is megváltoztatta, társas kapcsolataik beszűkültek, a II. rendű felperesnek élete végéig gondoskodnia kell az I. rendű felperesről. Másik két gyermekére is tekintettel a II. rendű felperes munkába állása nehézségekbe ütközik. Ezzel együtt úgy értékelte, hogy a kért sérelemdíj túlzó összege nem áll arányban az elkövetéskor irányadó ár- és értékviszonyokkal, valamint a kialakult bírói gyakorlattal, ezért azt mérsékelte.

[30] A vagyoni károk körében a pelenkázást illetően kifejtette: tanú2 tanú beszámolt annak napi ötszöri számáról, és vallomása a gyakoriság szükségességét is alátámasztotta. Az öltözködéssel kapcsolatos igény vonatkozásában a gyógypedagógus szakértő véleménye alapján megállapította, hogy egészséges gyermekek esetében 3 éves kortól már elvárt az önálló öltözködés, a gombolást és a cipőfűzést kivéve, ezért az I. rendű felperes esetében az 5 perc többletidőt 2020-tól nem tartotta eltúlzottnak. Az óvodába járás időigényét tekintve nem fogadta el az útvonaltervező által meghatározott időtartamot, mert azt nem a gyermekek tempójához igazították. tanú2 tanúvallomását is figyelembe véve az I-II. rendű felperesek igényét e körben is elfogadta. Az étkezéssel kapcsolatos időszükséglet vonatkozásában a egyéb³² szakvéleményével szemben a tárgyaláson meghallgatott szakértő véleményét elfogadva nem tartotta eltúlzottnak az alkalmanként megjelölt 20 perces többletidő szükségletet, tekintettel arra, hogy – az eltérő körülmények között készített óvodai véleményről eltérően – az I. rendű felperes segítségre szorul étkezés közben. Elfogadta a kézmosással és fogmosással kapcsolatban felmerült többletidő szükségletet is, mert az I. rendű felperes nem tud önállóan felállni és odamenni a mosdókagylóhoz, azt nem is éri fel, így mindenképpen segítségre szorul. Elfogadta az I-II. rendű felperesek igényét a fürdéssel kapcsolatban is, erre 15 perces többletidőt látott bizonyítottan és további 15 percet a fürdéshez kapcsolódó játéokra. Elutasította az I-II. rendű felperesek játékkal kapcsolatos többletidőigényét, mert nem bizonyított, hogy az I. rendű felperes egy átlagos egészséges gyermekhez képest többletjátékidőt és szülői részvételt igényel.

[31] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I-II. rendű felperesek és a II. rendű alperes jelentett be fellebbezést.

[32] Fellebbezésükben az I-II. rendű felperesek az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték és az I. rendű felperest saját jogán megillető sérelemdíj felemelését 40.000.000 forintra, a II. rendű felperest megillető sérelemdíj felemelését 25.000.000 forintra.

[33] Kérték, hogy az elsőfokú ítélet indokolása a 27. oldal utolsó előtti bekezdését a „Tényként volt megállapítható ...” kezdetű mondatot követő kiegészítését a következőkkel:

„Nem tájékoztatta továbbá I. rendű alperes neurológusa II. rendű felperest a folsav teherbe esését megelőző szedésének szükségességéről, ill. arról, hogy a folsav csökkentheti a magzati károsodás (nyitott hátgerinc) kialakulásának az esélyét.”;

az ítélet 27. oldal utolsó bekezdésben a „... gyermek fejlődésére vonatkozóan.” végű mondat

folytatásaként a következőkkel: továbbá a folsav teherbeesését megelőző szedésének szükségességét, és annak jelentőségét (magzati károsodás esélyét csökkenti) illetően.”;

az ítélet 28. oldal 1. bekezdését azzal, hogy: „I. rendű alperes neurológusa felrhatóan elmulasztotta megkísérelni II. rendű felperes átállítását kisebb teratogén kockázatú antiepileptikumra. A szakértői vélemény szerint a fertilis korban lévő nők esetén fontos, hogy a nyitott gerincet okozó gyógyszerekről (valproátok, karmabazepin) az anyát még a fogamzás előtt állítsák át nem magzatkárosító gyógyszerekre.”;

az ítélet 29. oldal utolsó bekezdését követően a következőkkel: „Nyitott hátgerinc fejlődési rendellenességgel gyakran együtt járnak agyszerkezeti- és koponyaelterések, melyből következtetni lehet spina bifida fennállására. Jelen esetben a III. trimeszteri szűrővizsgálat lelete által igazoltan I. rendű felperesnél az agyszerkezeti eltérések kialakultak, azok kimutathatóak voltak. A szakértő (szakértő2 szülész-nőgyógyász szakértő, 106. sorszámú tárgyalási jkv.) véleménye szerint ezen eltérések lehetségesen már a II. trimeszteri vizsgálat idejére is kialakultak, azok láthatóak voltak, azonban a II. trimeszteri UH leleten az agyról semmilyen leírás nem szerepel. Szintén szakértői megállapítás, hogy a II. trimeszteri vizsgálat során is vizsgálni kell az agyat. Fentiekre tekintettel I. rendű alperes nem tudta a perben azt sem bizonyítani, hogy az elvárható gondosság szerint vizsgálta-e az orvosa a II. trimeszteri UH szűrővizsgálat során az agyszerkezetet és a koponyát, holott ezen vizsgálatoknak is jelentősége lehetett volna a nyitott hátgerinc fejlődési rendellenesség diagnosztikájában.”.

Kérték az ítélet indokolásából mellőzni a 30. oldal utolsó és az annak folytatását képező 31. oldal első bekezdését, és helyette az alábbi szöveget szerepeltetni: „Ugyanakkor a 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet 4. § (4) bekezdés ac) pontja a felelős személy számára a mások által végzett vizsgálatok dokumentálása kapcsán azok (dokumentálás) megtörténtének a figyelemmel kísérését írja elő, mely nem egyezik meg a dokumentálási kötelezettséggel. Továbbá a 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet 6. § d) pontja szerint a háziorvos az 1. melléklet 2. pontjában szereplő, a várandósgondozási könyv részét képező beutaló kitöltésével a várandóst az ott meghatározott vizsgálatokra beutalja. Ezen vizsgálatok között szerepelnek a terhességi UH szűrővizsgálatok, mint ahogy a II. rendű felperes kiskönyvének 13. oldalán is fellelhető. Megállapítható tehát, hogy az I. rendű alperesi orvosoknak az UH szűrővizsgálatok elvégzését megelőzően a II. rendű felperes kiskönyvét el kellett volna kérniük – részben beutalóként, részben az elvégzendő UH vizsgálat dokumentálása céljából. A kiskönyv áttekintésével tudomást szerezhettek volna II. rendű felperes alapbetegségéről és a teratogén hatású gyógyszerzedéséről. Ezen ismeretek birtokában fokozott figyelmet kellett volna

fordítaniuk a nyitott hátgerinc fejlődési rendellenesség jóval nagyobb kockázatára tekintettel a jelentőséggel bíró képletek – gerinc, agy, koponya – vizsgálatára, eltérések keresésére.

[34] Kérték, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű felperesnek fizetendő lejárt járadék tőkeösszegét 9.137.289 forintról 9.407.194 forintra, a kamatfizetésben kötelezés tekintetében azon tőkerész-összeget, mely után 2022. július 1-től kötelesek kamatot fizetni, 3.000.125 forintról 3.210.000 forintra, azon tőkerész-összeget, mely után 2023. február 15-től kötelesek kamatot fizetni, 855.466 forintról 915.496 forintra, a 2023. április 1-től a jövőre nézve esedékes havi járadék összegét pedig 285.600 forintról 305.610 forintra emelje fel.

[35] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem indokolta meg a megállapított sérelemdíj összegszerűségét, és nem vette számításba a sérelemdíj kompenzációs funkcióját. Figyelmén kívül hagyta az I. rendű felperes egészségkárosodásának súlyosságát, az abból következő hátrányok jelentőségét és azt, hogy állapotában nem várható javulás. Helytelenül állapította meg az I-II. rendű felpereseket megillető sérelemdíj egymás közötti arányát is. A II. rendű felperes esetén az összehasonlítás alapja az, mintha egészséges gyermeke született volna, amit a II. rendű felperes tényleges életkörülményei is befolyásolnak – egyebek mellett – az, hogy az I. rendű felperes édesapja elhunyt, azóta minden gond és felelősség egyedül ráhárul. Emellett figyelembe kell venni a jogsértés súlyát és a felróhatóság mértékét is. Annak van jelentősége, hogy a II. rendű alperes részéről eljáró személynek fogalma sem volt a II. rendű felperes által szedett antiepileptikum teratogén hatásáról, tehát alapvető és egyszerű orvosi teendőt mulasztott el. Az I. rendű alperes neurológusa meg sem kísérelte átállítani a II. rendű felperest másik gyógyszerre. Hiányolták az ítélet indokolásából, hogy az I. rendű alperes neurológusa nem csak a tájékoztatás elégtelensége miatt felel, hanem azért is, mert a szakmai protokoll szerint a valproát fertilis korban lévő lányoknál, nőknél, várandósoknál nem választható szer, függetlenül attól, hogy a neurológus tud-e a beteg gyermekvállalási szándékáról. Az I. rendű alperes felelősségét az is fokozza, hogy az UH szűrővizsgálatokat nem kellő gondossággal végezte, elmulasztotta az agy és a koponya vizsgálatát, továbbá nem kérte el a várandósgondozási kiskönyvét.

[36] A játéktöbbitidő kapcsán a II. rendű felperes hangsúlyozta: tény, hogy az I. rendű felperes állandó felügyeletre szorul veszélyérzetének hiánya miatt, és csak az ezekkel felmerülő többitidőt vették figyelembe. Az általános élettapasztalattal ellentétben, hiszen az I. rendű felperes vonatkozásában semmilyen többitidő-igény nem merülne fel, az egészséges gyermekek egy idő után nem szorulnak felügyeletre játék közben. Erre tekintettel 2022-ben 209.875 forinttal, 2023-ban 60.030 forinttal, mindösszesen 269.905 forinttal kérték felemelni a lejárt járadék összegét, a jövőre nézve havi 20.010 forint járadékfizetési kötelezettség megállapítását kérte.

[37] Kérte az I-II. rendű alperesek másodfokú perköltségében való marasztalását a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 3. § (5) bekezdése alapján azzal, hogy jogi képviselője nem tartozik áfa körbe.

[38] A II. rendű alperes pontosított fellebbezésében – annak tartalma szerint – elődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan általa az I. rendű

felperesnek fizetendő sérelemdíj összegének 2.000.000 forintra, a II. rendű felperesnek fizetendő sérelemdíj összegének 10.000.000 forintra, a lejárt járadék összegének 8.160.219 forintra, a havi járadék összegének 166.152 forintra való leszállítását, továbbá közrehatásának és felróhatóságának 30%-os arányában való marasztalását kérte.

[39] Sérelmezte: az elsőfokú bíróság anélkül állapította meg felelősségét, hogy megsértette volna a szakmai szabályokat a II. rendű felperes várandósgondozása során. Alaptalanul minősítette nem kellően személyre szabottnak az általa nyújtott tájékoztatást, erre a II. rendű felperes nem is hivatkozott a keresetében. Annak ellenére tekintette tévesnek a II. rendű felperes rizikó besorolását, hogy a szakmai anyagok nem említik az epilepsziás megbetegedést rizikó faktorként. Kifogásolta azt a következtetést, hogy az I. rendű alperes az UH vizsgálatot végző dolgozójának nem kellett elkérnie a II. rendű felperes várandósgondozási kiskönyvét, illetőleg hiányos volt a II. UH lelet dokumentációja. A lelet szerint nem volt elváltozásra utaló jel, ami miatt indokolt lett volna a II. rendű felperes diagnosztikus UH vizsgálatra utalása. Vitatta az általa nyújtott ellátás és a kár közötti okozati összefüggés fennállását, mivel nem lehet retrospektív következtetéseket levonni a felelősségére nézve.

[40] A megítélt sérelemdíjat mindkét felperes vonatkozásában eltúlzottnak ítélte.

[41] A vagyoni károk körében fenntartotta, hogy a pelenkázás csak napi négyszer szükséges a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EÜM rendeletnek megfelelően. Az öltözködéssel kapcsolatos igényt csak az I. rendű alperes 5 éves korától, azaz 2021. szeptember 1-től tartotta elfogadhatónak. Az óvodába és óvodából történő szállításból eredő kárigényt az arra fordított időszükséglet miatt továbbra is vitatta összecszerülésében, mert az egészséges és beteg gyermek esetén is ugyanannyi feladat merül fel. Tehát csak a legközelebbi óvodába és a fejlesztő óvodába jutás közötti, útvonaltervező alkalmazás által számított időkülönbséget lehet figyelembe venni. Az I. rendű felperest babakocsival szállítják, így nem az óvodáskorú gyermek haladási tempója szabja meg az odajutás idejét. Az óvodában a gyógypedagógus által készített fejlesztési terv alapján az etetéssel kapcsolatos igény jogcímét is vitatta. Indokolatlannak tartotta a kézmosás és fogmosás címén megítélt kártérítést, mert erre az I. rendű felperes önállóan is képes. A fürdetések kapcsán 2021. szeptember 1. napjától 15 perc többletidőt tartott elfogadhatónak, szerinte a játéokra fordított további 15 perc egészséges gyermek esetén is felmerül. A fellebbezés kiegészítésében vitatta az I. rendű felperes egészségügyi ellátásra kísérésével kapcsolatban érvényesített igényt, a többletháztartási munkák elvégzésének szükségességét, és a ruhakopás címén elszámolt többletköltséget is.

[42] Fellebbezési ellenkérelmükben az I-II. rendű felperesek – annak tartalma szerint – az elsőfokú ítélet II. rendű alperes fellebbezésével érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását kérték.

[43] Előadták: a II. rendű alperes alaptalanul vitatta, hogy a tájékoztatási kötelezettség megsértésére nem hivatkoztak, azt megtették a 2020. november 5-i beadványukban. A rizikóbesorolást illetően kifejtették: a szakmai irányelv kifejezetten előírja a magasabb

kockázati besorolást epilepsziás betegség esetén, csak kivételesen van csak lehetőség alacsonyabb kockázatú csoportba sorolásra; ezt a szakértő is megerősítette. Arra helyesen hivatkozott a II. rendű alperes, hogy az I. rendű alperesnek el kellett volna kérnie a várandósgondozási kiskönyvet az UH vizsgálat előtt. Abban is egyetértettek a II. rendű alperessel, hogy a szakértői vélemény szerint a II. UH lelet nem felelt meg a szakmai protokollnak, ez azonban a II. rendű alperes felelősségét nem érinti. Hangsúlyozták: a II. rendű alperes felelősségét nemcsak amiatt állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy nem történt diagnosztikus UH vizsgálat, hanem azért is, mert a nem megfelelő UH leletet nem fogadhatta volna el. Ennek megállapításakor az elsőfokú bíróság nem vont le retrospektív következtetést.

[44] A vagyoni károk körében fenntartották, hogy az I. rendű felperesnél szükséges a napi ötszöri pelenkázás, illetőleg a többletidő az öltöztetéséhez. Fenntartották az óvodába járás idejével kapcsolatos számításait is. Rámutattak: elképzelhetetlen, hogy az I. rendű felperes etetése, valamint a kézmosás és fogmosás ne igényelne többletidő-ráfordítást. Álláspontjuk szerint az egészségügyi ellátásra kísérés, a háztartási kisegítő költsége és a ruhakopás többletköltsége körében elkésett a fellebbezés, mert azt az eredeti fellebbezésben nem kifogásolta a II. rendű alperes.

[45] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az I-II. rendű felperesek másodfokú perköltségében való marasztalását kérte az Ükr. alapján azzal, hogy képviselője áfa fizetésre köteles.

[46] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének megállapítása során helytállóan mérlegelt, megfelelően vette figyelembe a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében meghatározott szempontokat. Ugyancsak megfelelő részletességű vizsgálatot és bizonyítást folytatott a vagyoni kárigények összecszerúsége tekintetében, így nincs ok az elsőfokú ítélet megváltoztatására.

[47] A II. rendű alperes fellebbezésével kapcsolatban hangsúlyozta: a II. rendű alperes nem jelölt meg olyan körülményt, amely lehetőséget biztosítana az egyetemleges kötelezettség szabályaitól való eltérésre.

[48] A fellebbezések nem érintették az elsőfokú ítéletnek az I. rendű felperes részére a III. rendű felperes jogutódjaként megítélt sérelemdíj 3.000.000 forintot meghaladó keresetet elutasító rendelkezését, ezért az ítéletnek ez a része a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 228. § (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett; erre a másodfokú felülbírálat nem terjedt ki.

[49] Az I-II. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott, a II. rendű alperes fellebbezése megalapozatlan.

[50] Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást felderítette, arra alapított érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla nem minden tekintetben értett egyet, ezért azt – az I-II. rendű felpereseket megillető sérelemdíj összegére korlátozódóan a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján – részben megváltoztatta.

[51] A Fővárosi Ítéltábla előrebocsátja: a II. rendű alperes hiánypótlást követően pontosított fellebbezése megfelelt a régi Pp. 235. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, annak tartalma – a régi Pp. 3. § (2) bekezdésének második mondata értelmében – világosan megállapítható volt: az elsődleges fellebbezési kérelem nem a felelősség hiányának megállapítására, hanem a kereset elutasítására irányult; másodlagos fellebbezési kérelmében számszerűen meghatározta az I-II. rendű felpereseket megillető sérelemdíj és kártérítés általa helyesnek vélt összegét. A pontosítás folytán egyértelművé vált, hogy az elsőfokú ítéletet miként kéri megváltoztatni, így a fellebbezés régi Pp. 237. §-án és 240. § (1) bekezdésén alapuló hivatalból történő elutasítására nem volt ok, ezért azt érdemben vizsgálta a Fővárosi Ítéltábla.

[52] A II. rendű alperes továbbra is vitatta a kereset jogalapját, ezért elsőként ezt vizsgálta a Fővárosi Ítéltábla.

[53] A jogvita elbírálása során az Eütv. 244. § (2) bekezdésének utaló szabálya alapján a Ptk.-nak a szerződésen kívül okozott kárért való (deliktuális) felelősségre, valamint a személyiségi jogok megsértésének szankcióira vonatkozó szabályait kellett alkalmazni.

[54] Akit személyiségi jogában megsértenek a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján kérheti megfelelő elégtétel adását, a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése szerint sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése értelmében sérelemdíj követelés esetén a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

[55] A kártérítési felelősség Ptk. 6:519. §-ában foglalt általános szabálya szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni; míg a károkozó annak bizonyításával mentesülhet a felelősség alól, hogy magatartása nem volt felróható. Az egészségügyi szolgáltatótól elvárható magatartás zsinórmércéjét az Eütv. 77. § (3) bekezdése határozza meg, amely szerint minden beteget – az ellátás igénybevételének jogcímére tekintet nélkül – az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával kell ellátni.

[56] A felhívott anyagi jogi szabályozásból kiindulva, a bizonyítottsághoz fűződő érdekeltiségük alapján az I-III. rendű felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy személyiségi jogi sérelmeik okozati összefüggésben állnak az I-II. rendű alperesek által nyújtott egészségügyi ellátással; az I. rendű felperes maradandó egészségkárosodása az ellátással összefüggésben alakult ki. A felperesekre háruló bizonyítás sikeressége esetén át

kellett térni a felelősség alóli mentesülés lehetőségének a vizsgálatára. Ennek érdekében a II. rendű alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy az általa nyújtott ellátás nem volt felróható. A felróhatóság hiányának bizonyítatlansága esetén annak bizonyításával mentesülhet, hogy kizárható az okozati összefüggés az ellátás felróható mozzanata és az I. rendű felperes egészségkárosodása között.

[57] Az EMMI rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a várandósgondozás célja – egyebek mellett – a magzat egészséges fejlődésének és egészségesen történő megszületésének elősegítése, a veszélyeztetettség és a szövődmények megelőzése, illetve megfelelő időben történő felismerése. Ez a cél a II. rendű alperes által nyújtott várandósgondozás ellenére nem teljesült, hiszen az I. rendű felperes – a II. rendű alperes által nem vitatottan – méhen belül kialakult súlyos egészségkárosodással született meg. Ennélfogva az I-II. rendű felperesek részéről nem volt szükség az okozati összefüggés további bizonyítására; a jogvita elbírálása szempontjából annak volt ügydöntő jelentősége, hogy a II. rendű alperes mentesülhet-e a felelősség alól.

[58] A II. rendű alperes várandósgondozást végző szülész-nőgyógyász szakorvosának, mint az EMMI rendelet 4. § (1) bekezdése szerinti felelős személynek volt a feladata és kötelezettsége a II. rendű felperes kórelőzményeinek a felderítése, a várandósgondozás ehhez igazodó megszervezése, beleértve a várandós nő adott egészségi állapotához igazodó ellátását [Eütv. 3. § c) pontja]. Ez egyértelműen következik az Eütv., az EMMI rendelet, és az ahhoz kapcsolódó, a méhen belüli, élő várandósság megállapításáról és rizikóbesorolásáról szóló irányelv (a továbbiakban: várandósgondozási protokoll) rendelkezéseiből.

[59] Az Eütv. 126. § (3) bekezdése kimondja, hogy a beteg vizsgálata kiterjed a kezelőorvos tudomására jutott valamennyi panaszra, a kórelőzményre és a beteg gyógyulását befolyásoló egyéni körülmények feltárására. Az EMMI rendelet 4. § (4) bekezdése szerint a felelős személynek a várandósgondozás során egyebek mellett figyelemmel kell kísérnie, hogy a várandós számára kötelező vizsgálatokat elvégezték-e, az elvégzett vizsgálatokat a várandósgondozási könyvben jelölték-e, szükség szerint konzultálnia kell a várandósgondozásban közreműködő szakemberekkel, és további szakellátásra kell irányítania a várandóst. A várandósgondozási protokoll IV.1. pontjának utolsó bekezdése szerint a felelős személy felel a gondozási folyamat szakmai helyességéért. A várandósgondozás központi szereplője – már a megnevezéséből következően is – a felelős személy (aki, az Eütv. 3. § b) pontjában adott fogalom meghatározás szerint a kezelőorvosnak felel meg); ő az, aki koordinálja, figyelemmel kíséri az ellátás egészét [Eütv. 3. § b) pont].

[60] A II. rendű felperes – várandósgondozási könyvbe a háziorvos által tett, a Depakine szedésére utaló bejegyzésre figyelemmel történő – kellő részletességű kikérdezése esetén a II. rendű alperes számára egyértelműen kiderült volna a II. rendű felperes várandósságát érintő betegsége, az, hogy epilepsziában szenved, azaz gyógyszeres kezelést igénylő pszichiátriai megbetegedése van, és erre tekintettel hosszú ideje súlyosan teratogén hatású antiepileptikumot szed. Tévesen hivatkozott a II. rendű alperes arra, hogy ez nem érintette a II. rendű alperes várandósságának kockázati besorolását, mivel a várandósgondozási protokoll

IV.1. pontjának 4-6. bekezdései szerint a hazai gyakorlatban két rizikócsoporthoz: az alacsony és a magas rizikójú várandósságot különböztetnek meg. A várandósgondozási protokoll 6. számú ajánlása (VI.2.2.11. pont) alapján a magas rizikócsoporthoz kell besorolni a várandóst, ha „idegrendszeri és (kezelést igénylő) pszichiátriai megbetegedése van (pl. epilepszia)”. A várandósság kizárólag abban az esetben tekinthető alacsony kockázatúnak, ha a betegség gyógyszeres kezelést nem igényel, vagy a genetikai tanácsadó álláspontja szerint a használt készítmény nincs hatással a várandósságra. A perbeli esetben nem az utóbbi volt a helyzet, ezért a II. rendű felperes betegsége és annak kezelése egyértelműen magasabb kockázati besorolást indokolt volna. A II. rendű felperes aktuális állapotának megfelelően kellett volna a II. rendű alperesnek elvégeznie a várandósgondozást, a pszichiátriai betegséget a kiskönyvbe is be kellett volna jegyeznie, egyúttal pótolva a II. rendű felperes várandósságának a megállapításakor elmaradt kockázati besorolást.

[61] A II. rendű alperes felelőssége szempontjából nem önmagában a rizikó besorolás elmaradásának van jelentősége, hanem annak, hogy nem vonta le az anya egészségi állapotának megfelelő terápiás konzekvenciákat. Nem konzultált az I. rendű alperes UH vizsgálatokat végző szakembereivel, a II. UH szűrővizsgálatot követően nem irányította a II. rendű felperest diagnosztikus vizsgálatra.

[62] A kifejtettek szerint a II. rendű alperes nem bizonyította, hogy az általa nyújtott ellátás megfelelt az Eütv. 77. § (3) bekezdésében felállított követelményeknek; hiszen a várandósgondozás során több olyan mulasztást vétett, amely a terhére róható.

[63] A II. rendű alperes annak bizonyítására kísérletet sem tett, hogy kizárható az okozati összefüggés az általa nyújtott ellátás felróható mozzanatai és az I. rendű felperes magzati korban bekövetkezett teratológiai károsodása felismerésének az elmaradása között; így a II. rendű alperes felróható magatartásának végsősoron az a következménye, hogy a II. rendű felperes nem élhetett önrendelkezési jogával, és – a magzat teratológiai ártalmának felismeréséhez szükséges diagnosztikus vizsgálatok hiányában – nem került abba a helyzetbe, hogy felelősséggel dönthessen a terhesség esetleges megszakításáról.

[64] Az I. rendű alperes a fellebbezési eljárás során felelősségének fennállását már nem vitatta, az I-II. rendű felperesek azonban az elsőfokú ítélet indokolásának módosítására irányuló kérelmükben a fogamzóképes korú nő helytelen gyógyszerelésén kívül az I. rendű alperes által nyújtott ellátás további felróható mozzanataira is rámutattak.

[65] A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az I-II. rendű felperesekkel abban, hogy a II. rendű felperes gyógyszerelése körében az is alapvető (súlyosan felróható) mulasztás volt, hogy azt követően sem váltottak más hatóanyagot tartalmazó gyógyszerre miután kiderült a II. rendű felperes terhessége, és erről a kezelőorvosa is értesült. A folsav szedésének jelentőségéről történő tájékoztatás elmaradása viszont nem róható az I. rendű alperes terhére; az EMMI rendelet 10. § d) pontja szerint ez a várandósgondozásért felelős személy feladata, de – amint arra az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény alapján helytállóan rámutatott – adott esetben a

folsav szedése elmaradásának nem volt jelentősége a fejlődési rendellenesség megelőzése tekintetében.

[66] Az UH szűrővizsgálatok során sem a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosság elvének megfelelően járt el az I. rendű alperes.

[67] A vizsgálatot végző orvos részéről sem maradhatott volna el az anya egészségügyi állapotának, illetőleg a kórelőzményeknek a feltárása, beleértve a magzatra kockázatot jelentő tényezőket. Erre nézve ad tájékoztatást a várandósgondozási könyv, de ha az nincs ott a kismamánál, úgy a kikérdezése útján kell feltárni a releváns körülményeket [Eütv. 126. § (3) bekezdés]. Ezt követően kerül a kezelőorvos olyan helyzetbe, hogy tudja melyek azok a magzati képletek, amelyeket fokozottan vizsgálnia kell a magzat esetleges fejlődési rendellenességének a felismerése érdekében.

[68] A második trimeszteri (II.) UH vizsgálati lelet negatív eredménye adott esetben nem elfogadható, mert a vizsgálat nem felelt meg a koraterhességi diagnosztikus és az alap (basic) UH-szűrővizsgálatokról szóló protokollnak (a továbbiakban: UH protokoll; csatolta a II. rendű alperes 98. sorszám alatt). Annak 13. számú ajánlásában és az ahhoz tartozó 2. táblázatban ugyanis egyértelműen felsorolnak négy agyi képletet, amelyeket ez alkalommal vizsgálni kell. szakértő2 szakértő személyes meghallgatása során megerősítette: a nyitott hátgerinc mint fejlődési rendellenesség gyakran jár együtt agyszerkezeti eltéréssel; a II. UH lelet alapján azonban nem dönthető el, hogy az agyat megfelelően vizsgálták-e, mert erre nézve nem tartalmaz leírást (16.P.20.828/2017/106. számú jegyzőkönyv).

[69] Az UH vizsgálat felvételének hiányában úgy kell tekinteni, hogy az agyi képletek vizsgálata nem történt meg, holott az eltérés felismerése utalhatott volna a gerincfejlődés rendellenességére, és ezzel lehetőség nyílt volna további vizsgálatok (pl. diagnosztikus UH vizsgálat) elvégzésére, adekvát terápia alkalmazására, illetőleg a súlyos fejlődési rendellenesség felismerése esetén a szülők részéről annak megfontolására, hogy megszakítják-e a terhességet.

[70] Az I-II. rendű alperesek felelősségének a fennállása folytán – az előzőekben kifejtettek szerint a II. rendű alperes azt megalapozatlanul tette vitássá – az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy az I. rendű felperesnek sérelmet szenvedett az egészséghez fűződő személyiségi joga, a II. rendű felperesnek az önrendelkezéshez való joga, továbbá a család valamennyi tagjának (I-III. rendű felpereseknek) a családi élethez fűződő személyiségi joga; így alappal támasztottak követelést a személyiségi jogsértés következményeinek a levonása iránt.

[71] A sérelemdíj mértékének a megállapítására irányadó szempontokat a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése határozza meg, amely kimondja, hogy a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel egy összegben határozza meg.

[72] A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget a felróhatóság jelentős mértékének. Az I-II. rendű felperesek helyesen mutattak rá, hogy mindkét alperes alapvető szakmai szabályokat szegett meg. Az I. rendű alperes részéről az minősül különösen súlyos szabályszegésnek, hogy – a szakértői vélemény szerint – a fogamzóképes korban lévő II. rendű felperesnek nem lett volna szabad valproát tartalmú készítményt adni, függetlenül attól, hogy tudott-e vagy sem a gyermekvállalási szándékáról. A II. rendű alperes nem a II. rendű felperes adott egészségi állapotának megfelelően végezte a várandósgondozást, elmulasztotta azokat az alapvető intézkedéseket, amelyek az ellátás céljának (a magzat egészséges fejlődésének és egészségesen történő megszületésének) a megvalósításához szükségesek.

[73] A személyiségi jogsértés I-III. rendű felperesekre gyakorolt hatását, mint a sérelemdíj összegét elsődlegesen befolyásoló szempontot illetően a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy az I. rendű felperes maradandó egészségkárosodása – közepesen súlyos értelmi fogyatékosága és mozgáskorlátozottsága – miatt soha nem lesz képes személyisége kiteljesítésére, az emberi lét egészséges ember számára lényeges mozzanatainak, örömeinek az átélésére. A II. rendű felperes egész életében arra kárhozottatott, hogy az I. rendű felperesről gondoskodjon, ami fizikailag és pszichikailag is súlyos teherterhelés számára. Emellett nincs módja saját életét kiteljesíteni és élvezni, idős korában nem számíthat a gyermeke támogatására.

[74] Az elszenvedett nem vagyoni hátrányok súlyosságára és azoknak az I-III. rendű felperesek életminősége nagyfokú romlását előidéző hatására figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy az I-II. rendű felpereseket megillető sérelemdíj csökkentésének nincs helye, mert a megítélnél alacsonyabb összeg nem töltene be a kompenzációs funkcióját; ezen belül az I. rendű felperes által a III. rendű felperes jogutódjaként érvényesített, eleve mértéktartó összegű sérelemdíj további leszállítása sem volt indokolt. Ugyanakkor a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyok, valamint a hasonló károsultak részére megítélt sérelemdíjak nagyságrendje annak felemelését tették szükségessé; a Fővárosi Ítéltábla ezért az I. rendű felperest megillető sérelemdíjat 29.000.000 forintra, a II. rendű felperest megillető sérelemdíjat 19.000.000 forintra emelte fel.

[75] A vagyoni kártérítés körében a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, okfejtését a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel a következőkkel egészíti ki.

[76] A pelenkázási többletköltségek kapcsán a Fővárosi Ítéltábla egyetértett azzal, hogy nem a jogszabály alapján támogatott pelenkamennyiség irányadó a szükségesnek mutatkozó pelenkázás számát illetően, hanem az érintett egyéni igényei. Márpedig a tanúvallomás és az általános élettapasztalat szerint is kijelenthető, hogy egy inkontinens személy számára a napi négyszeri tisztába tétel nem feltétlenül elegendő; a napi ötszöri gyakoriság nem tekinthető eltúlzottnak.

[77] Az öltözködésre fordított többletidő miatti kárigényt a II. rendű alperes fellebbezésében kizárólag a jogosultság kezdő időpontja tekintetében vitatta, ezért az alkalmankénti időráfordítást a Fővárosi Ítéltábla nem vizsgálta. Az általános élettapasztalat szerint egy egészséges gyermek hároméves kora után már hatékonyan közreműködik az öltözködésben, ezzel gyorsítva a folyamatot. Az I. rendű felperes esetében azonban – szellemi korlátai és fizikai adottságai miatt – ez nem így van; az öltöztetése hároméves kora után is több időt vesz igénybe, mint egy ugyanilyen korú egészséges gyermeké. Ezen a jogcímen az elsőfokú bíróság megalapozottan kötelezte az I-II. rendű alpereseket az I. rendű felperes hároméves kora utáni időre kártérítés fizetésére.

[78] Az óvodába járás időigénye tekintetében a II. rendű alperes által megjelölt internetes útvonaltervező egészséges felnőttre vetítve határozza meg az útidőt. A perbeli esetben ennek nincs jelentősége, mivel az I. rendű felperes babakocsival, külső segítséggel közlekedik. A babakocsi előkészítése, I. rendű felperes behelyezése, rögzítése, a tömegközlekedési eszközökről való nehezített le- és felszállás, a megérkezéskor az átadás-átvétel és átöltöztetés, az üres babakocsi hazaszállítása és elpakolása többletidő-ráfordítást igényelnek a tiszta útidőhöz képest. Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a tanúvallomások által alátámasztott tényleges időszükségletet nem tartotta eltúlzottnak. Figyelembe vette azt is, hogy az I-II. rendű felperesek – az I-II. rendű alperesek számára rendkívül méltányos módon – a lakóhelyükhöz legközelebb található normál óvodába való eljutás időigényét az útvonaltervező által meghatározott három, illetőleg nyolc perc helyett félórán belül határozták meg, jelentősen csökkentve ezáltal az elszámolt többletidő mennyiségét. A számítás alapjául vett 210, illetőleg 180 perces időtartam reális, az e jogcímen megállapított kártérítés nem mérsékelhető.

[79] Az etetéshez szükséges többletidő-ráfordást jogalapjában vitatta a II. rendű alperes. Az, hogy az I. rendű felperes sorstársai között az óvodában evés szempontjából ügyesnek minősül, nem jelenti azt, hogy az otthoni etetése nem igényel semmiféle többletidőráfordítást. A tanúvallomás alátámasztja: az étkezés értelmét az I. rendű felperes nem fogja fel, az evőeszközöket nem tudja megfelelően használni; gyakran összemaszatolja magát, ruházatát és a környezetét. Az étkezések alatt akkor is figyelemmel kell kísérni, amikor az adott ételt önállóan fogyasztja el. Mindez plusz időráfordítást jelent.

[80] A kézmosás és fogmosás tekintetében szintén a jogalapot vitatta a II. rendű alperes, de ugyancsak alaptalanul. A kapaszkodás nélkül állni képtelen, alacsony I. rendű felperes nyilvánvalóan nem tud önállóan sem fogat, sem kezet mosni. Ehhez őt fel kell emelni és segítséget kell nyújtani e tevékenységekben.

[81] A fürdetés 15 perces többletidő-igényét a II. rendű alperes elfogadta, csak a fürdéshez kapcsolódó játékidőt vitatta. Állapotára tekintettel az I. rendű felperesre nézve még fokozottabban igaz, hogy a fulladásveszély miatt nem lehet a vízben egyedül hagyni, a vízben

való játék közben is folyamatos felügyeletet, figyelmet igényel, az ebből eredő többlet-időigény ezért nem vitatható.

[82] A Fővárosi Ítéltábla – az elsőfokú bírósággal egyezően – alaptalannak találta a játékidő címén érvényesített igényét. Bizonyos életkor felett egy egészséges gyermek nem feltétlenül igényel olyan szoros és olyan hosszú időtartamú felügyeletet, mint az I. rendű felperes. Az egészséges gyerekekkel kapcsolatosan azonban számos más, a szülők közvetlen közreműködését és időráfordítását igénylő tevékenység merül fel: játszótérre, edzésre, különórára, barátokhoz, kirándulni viszik őket, közös családi programokat szerveznek a számukra. Ez ellensúlyozza azt, hogy az I. rendű felperest a lakáson belül kétségtelenül szorosabban kell szemmel tartani. Az I. rendű felperes vonatkozásában a játékra fordított szülői idő nem többletként merül fel, hanem a szokásos szülői tevékenységek helyett jelentkezik, ezért nem alapoz meg kártérítési igényt.

[83] Az I-II. rendű felperesek megalapozottan hivatkoztak arra a fellebbezési ellenkérelmükben, hogy a II. rendű alperes a 15 napos fellebbezési határidő alatt benyújtott fellebbezésében (155. sorszámú beadvány) még nem kifogásolta az I. rendű felperes orvoshoz kísérésével, a háztartási többletmunkával és a ruhakopással kapcsolatos igényeket, ezt a későbbiekben – a fellebbezési határidő letelte után a hiánypótlás keretében – a régi Pp. 247. § (2) bekezdése értelmében már nem tehette meg, mert ez a fellebbezés tiltott kiterjesztésének minősül. Ezeket a tételeket ezért érdemben nem vizsgálta a Fővárosi Ítéltábla.

[84] Alaptalanul kérte a II. rendű alperes a fellebbezésében az I. rendű alperessel egyetemleges marasztalása helyett a felróhatóság arányában, részarányosan történő marasztalását. Ennek a Ptk. 6:524. § (2) bekezdés első mondatában meghatározott feltételei nem teljesültek. E rendelkezés szerint többek közös károkozása esetén a bíróság akkor mellőzheti az egyetemleges felelősség alkalmazását, ha a károsult a kár bekövetkeztében maga is közrehatott, vagy ha az rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények fennállása miatt indokolt. Az I. rendű felperes közrehatása azonban fel sem merülhet, a II. rendű felperes közrehatása pedig nem volt megállapítható. Másrészt a II. rendű alperes nem jelölt meg semmilyen rendkívüli méltánylást érdemlő körülményt, ami a főszabályként érvényesülő egyetemleges marasztalástól való eltérést indokolta volna.

[85] A Ptk. 6:524. § (2) bekezdésének második mondata szerint az egyetemleges felelősség alkalmazásának mellőzése esetén a bíróság a károkozókat magatartásuk felróhatósága arányában, ha ez nem megállapítható, közrehatásuk arányában marasztalja. Az arány felállítása orvosi szakkérdésnek minősül, de ezzel kapcsolatban – a II. rendű alperes saját nyilatkozata szerint – nem folyt bizonyítás az elsőfokú eljárás során, és elutasított bizonyítási indítványa sem volt. Ennélfogva az egyetemlegesség mellőzésére a másodfokú eljárásban már nem volt lehetőség.

[86] Az I-II. rendű felperesek fellebbezésükben az ítélet indokolásának több ponton történő kiegészítését, illetőleg egyes részeinek elhagyását és helyettük más tartalom

beillesztését kérték. E kérelemmel összefüggésben arra mutat rá a Fővárosi Ítéltábla, hogy az indokolás módosítására irányuló fellebbezésnek akkor van értelme, ha az érdemi döntéssel a fél egyetért, de eltérő indokok alapján. Ha azonban az érdemi döntés megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelme is van, akkor fellebbezése szükségszerűen kiterjed az ítélet indokolására is, lényegében az indokolás módosításának szükségességével érvel az érdemi döntés megváltoztatása mellett. A perbeli esetben éppen ez történt, az I-II. rendű felperesek az ítélet megváltoztatását kérték. Mivel az indokolás megváltoztatása iránti kérelmükben előadottakat a Fővárosi Ítéltábla jelentős részben figyelembe vette a sérelemdíj összezszerűségének megváltoztatása iránti fellebbezési kérelem elbírálása során, ezért az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatása megtörtént, arról nem kellett külön rendelkezni.

[87] Az elsőfokú ítélet megváltoztatásának hatására az I-II. rendű felperesek összességében 29.000.000 + 3.000.000 + 19.000.000 + 5.554.160 forint erejéig, azaz mindösszesen 56.554.160 forint erejéig tekinthetők pernyertesnek. Ez az elsőfokú bíróság által 78.288.414 forintban meghatározott pertárgyértékhez képest 74,13%-os pernyertességet jelent.

[88] A pervesztes I-II. rendű alperesek a költségmentességnek a bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése és a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján ilyen arányban kötelesek egyetemlegesen megfizetni az állam által előlegezett szakértői költséget. A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság által megállapított összeget 879.845 forintra leszállította, egyúttal a Kmr. 14. §-a alapján az állam által viselt összeget 307.050 forintban állapította meg.

[89] A megváltozott pernyertességi arány mellett az Ükr. 3. § (2) bekezdése alapján számítható, az I-II. rendű felperesek ügyvédi költsége mindössze néhány ezer forinttal tér el az elsőfokú bíróság által számított összegtől, nagyságrendjére figyelemmel nem volt indokolt annak felemelése. A régi Pp. 82. § (1) bekezdése alapján azonban pontosította a megfizetés módjára vonatkozó rendelkezést, kimondva a kötelezettség az I-II. rendű alperesek közötti és a jogosultság I-II. rendű felperesek közötti egyetemlegességét.

[90] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdés második fordulata alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta azt.

[91] A II. rendű alperes fellebbezése nem vezetett eredményre. A fellebbezésének értéke a 3.000.000 forint, illetőleg 15.000.000 forint sérelemdíj, valamint a megállapított 285.600 forint és az általa megállapítani kért 166.152 forint járadék különbözetéből adódó havi 119.448 forint egyévi értékeként számított 1.433.376 forint összegeként 19.433.376 forint volt. Ezután lenne köteles ügyvédi munkadíjat fizetni az I-II. rendű felpereseknek.

[92] Az I-II. rendű felperesek fellebbezésének értéke 30.240.120 forint volt, ebből csak 13.000.000 forint erejéig lett eredményes a fellebbezésük. Így a régi Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében az általuk az I-II. rendű alperesek részére fizetendő és a nekik járó ügyvédi munkadíj különbözete kerekítve 106.000 forint a terhükre. Ezt kivonva a II. rendű alperes által nekik fizetendő ügyvédi munkadíjból, a nekik járó másodfokú perköltség kerekítve 786.000 forint. Az I-II. rendű felperesek a részben eredménytelen fellebbezésük folytán az I. rendű alperesnek is kötelesek 106.000 forint másodfokú perköltséget fizetni, melynek összegét – az I. rendű alperesi képviselő nyilatkozata szerint – áfa is terheli.

[93] Az I-II. rendű felperesek részéről meg nem fizetett 2.419.210 forint fellebbezési illeték, valamint a II. rendű alperes részéről meg nem fizetett 1.554.670 forint fellebbezési illeték összege 3.973.880 forint, melyet az I-II. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és a II. rendű alperes személyes illetékmentessége folytán a Kmr. 14. §-a szerint az állam visel.

Budapest, 2024. február 21.

Dr. Csordás Csilla s.k.

a tanács elnöke

Dr. Örkényi László s.k.

Levek Istvánné dr. s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: